

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2024

Dominika Lavičková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Podemos jako úspěšný přerod z hnutí do politické strany

Bakalářská práce

Autor práce: Dominika Lavičková

Studijní program: Politologie a Veřejná politika

Vedoucí práce: Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31.7.2024

Dominika Lavičková

Bibliografický záznam

LAVIČKOVÁ, Dominika. Podemos jako úspěšný přerod z hnutí do politické strany. Praha, 2024. 34 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Rozsah práce: 63 686 znaků včetně mezer

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na transformaci hnutí Podemos na politickou stranu a kontext této transformace. Zabývá se charakteristikami strany Podemos v průběhu její existence, aby poskytla ucelený kontext pro analýzu její transformace včetně důvodů a podmínek spojených s tímto přerodem. Pro výzkum je využita kvalitativní analýza. První část se zaměřuje na průběh transformace Podemos, na klíčové momenty a významné aspekty tohoto procesu, přičemž analýza naznačuje, že mezi hlavní momenty patří změna ve volebních programech a změny v profilu strany směrem k populistickému chování, a také aspirace k vertikálnímu pohybu po mocenské lince, namísto horizontální. Druhá část se zabývá spojitostí mezi Podemos a konceptem movement party. Ten je v práci popsán a pomocí deduktivní analýzy je zjištěno, do jaké míry spolu Podemos a movement party souvisí, zda lze Podemos zařadit do této kategorie a jaké jsou k tomu potřeba splnit parametry. Výsledky ukazují, že na základě definice od Kitschelta Podemos přechází od hnutí k straně prostřednictvím institucionalizace a změn ve svém profilu, který se z původního protestního hnutí proměňuje na etablovanou politikou stranu podílející se na tvorbě španělské politiky.

Abstract

This bachelor thesis focuses on the transformation of the Podemos movement into a political party and the context of this transformation. It examines the characteristics of the Podemos party throughout its existence to provide a comprehensive context for analyzing its transformation, including the reasons and conditions associated with this transition. Qualitative analysis is employed for research purposes. The first part delves into the process of Podemos transformation, highlighting key moments and significant aspects of this process. The analysis suggests that among the main moments are changes in electoral programs and shifts in the party's profile towards populist behavior, as well as aspirations for vertical movement along the power line instead of horizontal. The second part addresses the connection between Podemos and the concept of a movement party. This concept is elucidated in the thesis, and through deductive analysis, the extent of the relationship between Podemos and the movement party is explored, along with whether Podemos can be classified into this category and what parameters need to be met for such classification. The results indicate that based on Kitschelt's definition, Podemos transitions from a movement to a party through institutionalization and changes in its profile, evolving from its original protest movement into an established political party contributing to the shaping of Spanish politics.

Klíčová slova

Podemos, movement party, sociální hnutí, politická strana, Španělsko, transformace, populismus, volební program

Keywords

Podemos, movement party, social movement, political party, Spain, transition, populism electoral program

Title

Podemos as an example of a successful transition from movement to political party

Poděkování

Na tomto místě bych moc ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Janu Charvátovi, M.A., Ph.D. za ochotu vést mou práci a přínosné rady.

OBSAH

ÚVOD	2
1. METODOLOGIE.....	4
1.1. VÝZKUMNÉ CÍLE PRÁCE	4
1.2. VÝZKUMNÉ OTÁZKY	4
1.3. VÝZKUMNÉ METODY.....	5
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA A ZASAZENÍ DO KONTEXTU	6
2.1. POLITICKÁ STRANA	6
2.2. POLITICKÉ Hnutí	7
2.3. MOVEMENT PARTY.....	7
2.4. KONTEXT ŠPANĚLSKÉHO POLITICKÉHO SYSTÉMU A ŠPANĚLSKÉ POLITIKY.....	8
3. PŘEHLED STAVU POZNÁNÍ.....	10
4. PODEMOS A JEJICH INSTITUCIONÁLNÍ PŘEROD.....	11
4.1. VZNIK A VÝVOJ PODEMOS.....	11
4.2. TRANSFORMACE PODEMOS	15
4.3. ZMĚNA V PROGRAMU A POČÁTEK POPULISTICKÝCH RYSŮ.....	16
4.4. PODEMOS SE MĚNÍ, TEORETICKÉ PŘÍSTUPY K TRANZICI.....	19
5. PODEMOS A JEJICH NÁVAZNOST NA MOVEMENT PARTY	21
LIMITY VÝZKUMU	24
ZÁVĚR.....	25
SUMMARY	26
POUŽITÁ LITERATURA.....	29

Úvod

Španělsko se zmítá v ekonomické krizi po krachu New Yorské burzy v roce 2008, společnost je nespokojená a touží po změně. Bipartismus, který vládne španělské monarchii již od roku 1977 po pádu Frankova režimu, začíná být po dlouhých více než 30 letech vyčerpávající a formují se změny. Na scénu v tomto období přichází nová iniciativa aktivistů, kteří si říkají Indignados a jejich cílem je poukázat na nefunkční systém, kritizují zastaralé instituce, sociální i ekonomickou situaci. Nyní, v roce 2024, jsou "původní" Indignados zastoupeni v obou komorách španělského parlamentu. Indignados se přetransformovali do sociálního hnutí Podemos, oněch Podemos, které ve své bakalářské práci zkoumám. Toto hnutí je význačné tím, že se s postupem času přeměnilo na silnou politickou stranu, zastoupenou v Kongresu i Senátu.

Bakalářská práce se zabývá transformací, kterou prošla strana Podemos a jejími souvislostmi. Zaměřuji se na rozdílná specifika, která s sebou nese politické hnutí a politická strana v obecném smyslu a analyzuji jejich podobnosti v kontextu strany Podemos. Ta je pro mou práci stěžejní tím, že se přeměnila z hnutí na politickou stranu. Ve své práci nejprve vysvětluji základní charakteristiky a historický vývoj strany Podemos, abych získala dostatečný vhled do jejího kontextu a následně se přeměnu této stranu snažím co nejpodrobněji zanalyzovat. Tento přerod je v evropské politice velmi raritní a hluboce neprozkoumaný. Ráda bych vysvětlila veškeré okolnosti, které za tímto přerodem stojí. Je nutné prozkoumat situace, které muselo hnutí podstoupit, aby se z něj strana stala, ale také charakteristiky, od kterých muselo hnutí odstoupit. Dále konkrétní osoby, které jsou s nejen transformací, ale i celý subjektem spojeny. Nakonec pojednám o přínosech transformace jak ve španělském politickém subsystému, tak pro stranu samotnou.

Ve své práci současně intenzivně narážím na pojem movement party, který slučuje právě rozdíly a podobnosti hnutí a strany do jedné formy politického subjektu. Tento pojem je poměrně nový, ovšem pramenů, ze kterých lze čerpat, je dostatečné množství na to, abych jej byla schopná pojmut v jeho pravém slova smyslu a následně vysvětlila ve své práci. Movement party zasadím do kontextu strany Podemos, jelikož se jedná o kombinaci politického hnutí a politické strany. Zjišťuji tedy, zda španělská strana Podemos je tedy politickou stranou, za kterou se považuje, či spíše zapadá do konceptu movement party.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí, kterým předchází kapitola metodologie. V té popisují způsoby vyhledávání zdrojů, jak s nimi nakládám a také metody, které jsem pro tvorbu bakalářské práce použila. Následně vymezuji hlavní cíle práce svého výzkumu, ke kterému se poji jasně definované výzkumné otázky. První hlavní částí je část teoretická, kdy vymezuji hlavní pojmy, které v práci používám. Definuji pojmy politické hnutí a politický strana a také vysvětluji pojem movement party. Dále představuji dosud zjištěné informace o svém tématu, vytvářím přehled stavu poznání, ve kterém je konkrétně popsáno, z jakého stavu poznání vycházím, na co navazuji a co je přínosem mé bakalářské práce v tomto tématu.

Ve výzkumné části vysvětluji, z jaké situace se Podemos rodí a jak si počínají na politické scéně. Jejich vývoj je pro mou práci zásadní, věnuji se mu právě v druhé části. Následně zkoumám, do jaké míry Podemos v průběhu jejich existence se charakteristikám movement party přibližovaly. Jak jsem již výše popisovala, v této části právě analyzuji příčiny, podmínky, aspekty a faktory zkoumaného přerodu a přicházím na souvislosti, následky a výsledky.

1. Metodologie

1.1. Výzkumné cíle práce

Práce si klade za cíl prozkoumat transformaci, kterou prošel politický subjekt Podemos. Pro zkoumání transformace hnutí Podemos na politickou stranu využiji kvalitativní metodologii založenou na analýze sekundárních zdrojů dostupných na internetu. Primárním cílem je identifikovat a pochopit klíčové momenty a faktory, které vedly k této transformaci. Výzkum zahrnuje systematické vyhledávání a analýzu článků, studií, zpráv a dalších relevantních dokumentů, které poskytují informace o vývoji Podemos od jeho vzniku jako aktivistického hnutí až po jeho současnou roli jako politické strany zastoupené v parlamentu. Zvláštní pozornost bude věnována konceptu movement party, jehož charakteristiky budou srovnávány s vývojem Podemos. Analýza proběhne deduktivním přístupem, kdy budou teoretické rámce aplikovány na získaná data za účelem ověření, zda a do jaké míry Podemos odpovídá této kategorii. Výsledky této analýzy mají poskytnout komplexní pohled na proces institucionalizace a změny profilů, které umožnily Podemos přejít od hnutí k etablované politické straně. Ráda bych popsala důvody a cíle hnutí stát se stranou, kdo za tímto přerodem stojí a jaké jsou důsledky. Veškeré tyto fragmenty transformace zasadím do celku, který bude přehledným popisem vývoje s pochopitelným výkladem. Výsledkem tedy bude ucelená práce, která popíše přerod hnutí na stranu a vysvětlí souvislosti a kontext ve španělské politice.

Práce se také zaměřuje na komplexní analýzu pojmu movement party, zahrnující jeho význam, definice a podobnosti s hnutím a politickou stranou. Cílem je nejen pochopit základní charakteristiky movement party, ale také identifikovat odlišnosti mezi tímto konceptem a konkrétním případem Podemos. Pro účely této práce je nezbytné důkladně pochopit celý koncept movement party, aby bylo možné detailně popsat souvislosti s Podemos a podrobně je definovat.

1.2. Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka 1: „Jak proběhl přerod Podemos z politického hnutí na politickou stranu?“

Celá má práce se odvíjí od této otázky a její odpovědi. Primární je zde deskripce transformace ve smyslu časového vymezení a jednotlivých fází změny, které Podemos provedlo ve své struktuře. Jak v rámci politického systému, tak i dalších faktorů, které byly procesem součástí.

Zodpovězení na tuto otázku je klíčové nejen z důvodu aspirace k pochopení této transformace a detailního vysvětlení, ale také kvůli dalším souvislostem, které s sebou nese. Oblast propojení a souvislostí ovšem nechávám jiné výzkumné otázce.

Vedlejší výzkumná otázka 1: „Jaká jsou významná hlediska transformace společenského hnutí na politickou stranu?“

V této otázce se snažím odpovědět deskripcí procesu, zde lépe řečeno vývoje, kterým si Podemos prošli v průběhu již definované řady let. Jak jsem již avizovala v úvodu, zjišťuji, co hnutí přimělo se stát stranou, co pro to museli udělat, jak už administrativně, tak ideologicky či celým pojetím vlastní politiky. V této oblasti zjišťuji také reakci společnosti na základě volebních preferencí a hlasů, které Podemos získali po své změně ve volbách do parlamentu odvozuji negativní, či pozitivní dopad změny Podemos.

Hlavní výzkumná otázka 2: „Jaká je souvislost mezi Podemost a movement party?“

V odpovědi na tuto výzkumnou otázku je potřeba zahrnout široké spektrum aspektů, které se k ní vztahují. Po analýze z primárních dat v oblasti movement party je cílem určit, zdali se aktuální, nebo jakákoliv historická struktura Podemos podobá konceptu movement party. Pokud ano, v čem a proč? Nebo Podemos naopak nemají s movement party nic společného a je zde jen zdánlivá souvislost?

1.3. Výzkumné metody

Jako primární metodu sběru dat ve své práci používám sekundární analýzu dat. Zdroje jsou vybírány na základě hloubkového prozkoumání několika platforem a následně podle relevance využity v mé práci. Používám zde tedy kvalitativní textovou analýzu z dostupných knih, odborných časopisů a článků. Primárně čerpám z anglických zdrojů, místy ale také ze španělských a českých. Mému výzkumu tedy poskytnou detaily a preciznost konkrétní kapitoly z mnoha textů, ze kterých vyberu jen určité části, které budou pro mou práci přínosné. Také čerpám z programu strany Podemos a informací dostupných na jejich webové stránce. Práce je deskriptivní případovou studií v kombinaci s explanatorní, protože se zaměřuje nejen na přerod strany Podemos, ale také na její souvislost s konceptem movement party. Sekundární analýza dat umožní vytvořit detailní a komplexní obraz tohoto přerodu a souvislostí. Tímto postupem

dosáhnou hlubšího porozumění transformačního procesu Podemos a jeho zařazení do širšího teoretického rámce. Díky využití kvalitativní textové analýzy budu schopna interpretovat získaná data a přinést novou formu dosavadního poznání. To zahrnuje nejen popis, ale i vysvětlení klíčových aspektů transformace Podemos. V další části své práce, kde budu konkretizovat souvislosti mezi stranou Podemos a movement party, použiji deduktivní metodu. Tento přístup mi umožní ověřit teoretické předpoklady na základě konkrétních případových studií a poskytne tak hlubší vhled do toho, jakým způsobem Podemos naplňuje charakteristiky movement party.

2. Teoretická východiska a zasazení do kontextu

2.1. Politická strana

Pohledů, jakými se lze dívat na politickou stranu, je hned několik. Možná lépe řečeno, definovat se jasně a konkrétně nedá, protože politické strany napříč časem a světem se měnily a stále mění, a tedy definice jedné politické strany nesedí na jinou. I přesto se v historii objevovaly pokusy nejrůznějších definic, které si ve své podstatě byly vždy podobné. Americký politolog Robert Huckshorn definoval politickou stranu v roce 1980 takto: „*Politická strana je nezávislé uskupení občanů, kteří se účastní voleb za cílem získání kontroly nad státní mocí skrze získání pozic ve státní sféře a hlasu ve vládě*“. Lze ale tato definice aplikovat na všechny politické strany, které známe? Nikoliv. Plno stran, které známe, naopak vůbec po získání moci netouží, neaspirují k tomu vyhrát volby, nebo nepotřebují získávat státní finance. Jak tedy definovat politickou stranu, tak, aby byl pochopen její koncept, který lze modifikovat na konkrétní politický subjekt, aniž by nebyla ztracena podstata definice? Pro mou práci a pochopení politické strany je nejvhodnější pojetí od Franka J. Soraufa, který vkládá politickou stranu do systému trojího pojetí na základě interakcí stran (Katz, Crotty, 2006):

1. Politická strana jakožto organizace: organizace, která se stará o své povinnosti, které má jak na úrovni státní, tak lokální.
2. Politická strana jakožto celek shromažďující své voliče: strana existuje primárně v očích pozorovatelů, tedy voličů, kteří svým zájmem dávají straně moc.
3. Politická strana jakožto nástroj jednotlivců: místo kolektivity přichází individualismus silných jednotlivců, kteří si na straně zakládají své jméno.

2.2. Politické hnutí

Vedle politických stran existují i politická hnutí, oba tyto subjekty nacházíme ve státních politických systémech. Hnutí vždy bylo uskupením nespokojených občanů, kteří se snažili změnit typicky nějakou sociální situaci v dané zemi, ale i ekologickou, nebo politickou situaci (Tarrow, Meyer, 1998). Kvůli potřebné vnitřní organizaci se hnutí v průběhu času institucionalizovala, aby byla schopnější dosahovat svých cílů skrze spoluúčasti ve vládních institucích, jak už lokální, či celostátní úrovni. Proměňovaly se na organizované subjekty, které se snaží uspět v boji o moc stejně jako politické strany, aby mohly prosazovat své cíle, kvůli kterým byly založeny (Kruszewska, 2016).

Stejně jako u politických stran, i v typologii hnutí se podle Tarrowa rozlišují tři hlavní hypotézy (Tarrow, 1998):

1. z nejasných a nesystematických protestů, které nejsou ve společnosti přijímány, se stávají přijímanou a nedílnou součástí lidského vnímání politiky
2. protestní chování se rozšiřuje do ostatních částí země a dostává se do širšího povědomí společnosti, a tedy i získává nové příznivce
3. z protestu se stává institucionalizovaná součást politického systému, a tedy fenomén hnutí zapadá do klasického pojetí politiky, který často kritizuje. Klasické pojetí obvykle odkazuje na tradiční aspekty politického procesu, jako jsou státní instituce, ústavní právo, politické strany a volby, správa veřejných záležitostí a obecně formální politické postupy a struktury. Hnutí se podle Tarrowa podílí na tvorbě politiky a stává se její nedílnou součástí (zde lze pozorovat i korelaci s teorií od Dominiky Kruszewky).

2.3. Movement party

Koncept, který se na politické scéně vyvinul až za posledních několik let a u kterého existuje významný nedostatek v jeho teoretickém zakotvení. O první definici se zasadil politolog Kitschelt v roce 2006. Ve svém pojetí movement party zdůrazňuje, že se jedná o přechod mezi sociálním hnutím a politickou stranou, přičemž subjekt užívá strategie a organizace spíše z hnutí v podobě charismatického vůdce, který je výrazně následován jak uvnitř instituce, tak běžným občanem. Může ale také vykazovat klasickou participativní demokracii, kterou můžeme pozorovat u běžných politických stran. Hájí přístup, že na movement parties (množné číslo) by se mělo nahlížet jako prolínající se dvě sféry – vztah k protestním aktivitám a účast ve volbách (Kitschelt, 2006). Pojetí pojmu a zasazení jej do politického diskurzu následovalo

několik dalších osobností, jako například Richard Weiner. Ten rozlišuje další variantu movement party, a to levicovou movement party. To považuje za nový typ strany, kde moc není soustředěna, ale rozptýlena mezi aktivisty základních hnutí. Vedoucí strany jsou spíše odpovědní základně. Narozdíl od tradičních stran je vedení hnutí levicové strany přímo z hnutí, ne z politické elity (Weiner, 2018). Ve svém textu popisuje hlavní prvky otevřeného konceptu levicové movement party na základě zkušeností Podemos s autonomními hnutími Indignados. Zahrnuje: Důraz na udržitelné komunitní organizace namísto státní kontroly. Otevírání nových sociopolitických prostorů s důrazem na lokální kandidáty a městský aktivismus. Podporu autonomních subjektů, kteří se mohou aktivně zapojit do politického procesu. Podporu společnosti, ve které mají lidé společnou odpovědnost za řešení problémů. Uznání nedokonalosti a podmíněnosti demokracie.

2.4. Kontext španělského politického systému a španělské politiky

Dříve, než je možné, jakkoliv přiblížit subjekt Podemos, jeho vznik, vývoj, působení, či pochopit jeho záměry a souvislosti, je potřeba představit politický systém, ve kterém se Podemos nacházeli a nacházejí a situaci, ze které se zrodili a kterou se snaží změnit.

Španělský politický systém sestává z hlavy státu, kterým je král, aktuálně Filip VI. Španělsko se od roku 1978 hlásí ke kognatické primogenituře, a tedy že monarchie se standartně dědí na muže. Pokud není v přímé linii panovníka žádný muž, stává se hlavou státu nejstarší dcera (Nohel, 2022). Král nemá zákonodárnou moc, tou disponuje španělský parlament, který sestává ze dvou komor. V čele vlády stojí premiér. Španělsko se dělí na 17 autonomních oblastí a 2 autonomní města (europea.eu, 2024). Horní komorou je Senát (*Senado*), spodní komora se nazývá Kongres (*Congreso de los diputados*). Do obou komor jsou zástupci voleni na 4 roky. Senát tvoří 208 senátorů, kteří jsou voleni přímo a dalších 51, kteří jsou voleni skrze španělské autonomie. Dohromady tedy 300 senátorů, kteří mají velmi obdobná práva jako senátoři v České republice. Předseda Senátu hraje klíčovou roli v zastupování Senátu jako instituce. Vedle toho, že vede jednání, má také pravomoc interpretovat pravidla a procedury, která určují průběh jednání Senátu. Stálý výbor Senátu funguje jako orgán, který reprezentuje politické skupiny zastoupené v Senátu. Senátoři mají také aktivní účast na práci různých komisí, které mají za úkol analyzovat a hodnotit návrhy zákonů, diskutovat o nich a konzultovat se zástupci vlády a jinými relevantními orgány. Zvláště legislativní komise mají pravomoc rozhodovat o návrzích zákonů, pokud jim plénum Senátu přidělí tuto pravomoc. Co se týče zákonodárné

pravomoci, Senát spolupracuje s Kongresem na přijímání zákonů. Projednává návrhy zákonů, které mu byly postoupeny Kongresem, a má stanovenou dobu na jejich projednání. Senátoři mohou navrhnout změny v návrzích zákonů a v případě, že jsou tyto změny schváleny plénem Senátu, postupuje se k získání konečného schválení. Jestliže Senát zamítne návrh zákona nebo přijme změny, text se vrací zpět do Kongresu spolu s vysvětlením postojů a návrhů Senátu (Schorm, 2002).

Kongres tvoří 350 poslanců, kteří mají opět v podstatě stejné pravomoci, jako poslanci v Poslanecké Sněmovně České republiky. Nejvýznamnější pravomocí Kongresu je přijímání zákonů. Přijaté zákony dále putují do Senátu a čekají na potvrzení. Předseda sněmovny je volen sněmovnou na začátku volebního období. Kromě Pléna, které se skládá ze všech členů Kongresu, má sněmovna několik orgánů, které tvoří dvě hlavní kategorie: řídicí a pracovní, přičemž první zajišťují organizaci a vedení sněmovny, zatímco druhé se podílejí na parlamentních činnostech, včetně přípravy debat a rozhodování (Congreso, 2024).

Ve španělsku od konce 80. let minulého století funguje bipartismus převážně Španělské socialistické dělnické strany (Partido Socialista Obrero Español, PSOE) a Lidové strany (Partido Popular, PP), který znevýhodňuje menší politická uskupení (FIIA, 2019). Bipartijní systém tedy od konce přechodného nedemokratického režimu trvá přes 40 let, kdy se na postu premiéra a většiny křesel v Kongresu střídali lidovci a socialisté. Obě strany, pro lepší vzhled do španělské historie a politické situace, stručně popíšu.

Po pádu frankistického režimu a vyhlášení nové, demokratické ústavy v roce 1975 probíhá uvolnění a na politické scéně se formuje plno nových demokratických subjektů. Mezi nimi se rodí Lidová aliance (Alianza Popular), v čele s bývalým ministrem informací a cestovního ruchu Manuelem Fraga Iribarne (Partido Popular, 2024). Aliance byla složena z několika menších stran, které zastávaly demokratické hodnoty. V průběhu let se k Alianci postupně přidávaly další a další formace, což vedlo v roce 1989 ke vzniku Lidové strany, jak ji známe v současnosti (Historia electoral, 2024). Přelomové volby se odehrály v roce 1996, kdy po 14 letech vládnoucích socialistů byli zvoleni právě lidovci. V rámci volebního období Španělsko procházelo ekonomickou liberalizací, ekonomika rostla, nezaměstnanost klesala, informační technologie byly na vzestupu. Další volby vyhráli až v roce 2011 v čele s premiérem Mariano Rajoyem, významnou osobností ve španělské politice. Španělsko se v tomto období nacházelo v již zmíněné složité ekonomické a hospodářské situaci, se kterou souvisela i politická

nestabilita, která s ní přicházela (Partido Popular, 2024). V následujících 7 náročných letech Rajoy opouští jak premiérské křeslo, tak Lidovou stranu a novým lídrem se stává Pablo Casado (Seznam zprávy, 2018).

Proti Lidové straně od pádu frankistického režimu vytrvale stojí Španělská socialistická dělnická strana. Historie socialistů sahá až na konec 19. století, já ale vysvětlím průběh až po roce 1975, kdy padl frankistický autoritářský režim a probíhala tranzice v demokratickou zemi s participativní demokracií. V roce 1978 se slučují strany Socialistická strana Katalánska a Katalánská socialistická strana a začíná vznikat již dnes známá PSOE. Do strany se s postupem času připojovaly, ale také odpojovaly jiné menší strany (Historia electoral, 2024). Již v roce 1979 se ze socialistů stává pevná opozice, kdy získávají druhý největší počet hlasů v prvních svobodných volbách (PSOE, 2024).

Ačkoliv velmi jemně, na začátku tohoto století se situace začíná měnit. Začínají se objevovat nesouhlasy s bipartismem skrze menší protesty a společenská hnutí. Velkým objevem na scéně jsou tedy v roce 2014 právě Podemos, kteří skrze svůj manifest, který bude později vysvětlen a popsán, kritizují tento systém. Mimo jiné také absenci jiných a silnějších názorů v Kongresu a Senátu (Manifesto, 2014).

3. Přehled stavu poznání

Má práce se zabývá jednak přerodem Podemos z hnutí do politické strany, ale také spojitostí Podemos s konceptem movement party. Ráda bych tedy v této části pojednala o dosud zjištěných informacích jak o samotném přerodu a dostupných studiích konkrétní strany Podemos, či podobných subjektů v celosvětové politice, tak i konceptu movement party, který je v podstatě nový a je spíše vymezen, než aby byl aplikovaný na konkrétní subjekt v politických subsystémech. Obě témata samozřejmě mají své základy na akademické půdě, ovšem chybí analýza propojení těchto dvou oblastí – přerodu a movement party, zde bych tedy ráda navázala na již zpracované materiály a přispěla svou prací do výzkumu jak přerodu jako takového, tak i souvislostí s movement party.

V oblasti samotného přerodu existuje několik textů, které se současné straně a bývalému hnutí věnují samostatně, ale také i v jejich transformaci v souvislosti s movement party, či samotném vývoji bez použití konceptu movement party. Existují tedy články nebo kapitoly, které

Podemos a movement party propojují, ale v rámci svého researche jsem nenašla žádné texty, které by zkoumaly stejné téma, které jsem zvolila pro svou bakalářskou práci. Existující práce studující Podemos pojednávají spíše o Podemos jako o straně, která proměňuje sebe i Španělsko. Kvalitním zdrojem pro mě byla například studie z oblasti komunikace (Mercea, Mosca, 2021). Mezi nejvýraznější studii patří nejspíše kniha od Donately della Porty, Hara Kouki, Joseba Fernández a Lorenzo Mosca v knize Movement parties proti úsporným opatřením, která sleduje vývoj Podemos a řecké strany Syriza, která také vznikla jako protestní hnutí. Kapitola tyto dva subjekty sleduje ve vztahu ke konceptům společenských hnutí a politických stran, snaží se získat vhled do samotného uskupení a fungování obou stran v teoretických konceptech a také zasadit do kontextu vzniku obou stran z důvodu ekonomické krize (Kouki, Gonzáles, 2018). Tuto knihu se mi ale bohužel nepodařilo nikde získat, a tak z ní čerpat nemohu.

Koncept movement party je již lehce prostudovaný, ovšem chybí aplikace na konkrétní politické subjekty a faktické aspekty zavedení formy v praktické podobě. Ráda bych zde zmínila článek od autorů Dan Mercea a Lorenzo Mosca, kteří studovali movement party skrze médium komunikace, kde jej vyzdvihují jako jeden z hlavních aspektů, jak vůbec movement party vzniká, a že je tímto médiem občanům bližší – jako hnutí, ale také že je subjekt schopen fungovat v politickém subsystému skrze svou institucionalizovanou podobu – jako strana (Mercea, Mosca, 2021).

4. Podemos a jejich institucionální přerod

4.1. Vznik a vývoj Podemos

Podemos se formuje v roce 2014 jakožto reakce na několik souvisejících situací, které na španělském území postupně vznikaly již od roku 2011. Tyto situace v této kapitole popíšu a vysvětlím tedy, za jakých okolností Podemos vzniká a jak se mu daří ve španělské společnosti.

Nacházíme se v roce 2011, kdy se celý svět vypořádává s ekonomickou krizí, kterou zapříčinil propad na newyorské burze. Finanční krize je po celé zeměkouli politické téma číslo jedna a pojí se k ní i nespočet reakcí, kterými společnost nespokojeně odpovídala na vzniklou situaci. Ve Španělsku tomu nebylo jinak a vzniká protestní hnutí Indignados, neboli 15-M, díky kterému následně vznikne i Podemos (FIIA, 2019).

Pod názvem Indignados (*pobouření, adj.*), vzniká série protestů po celém Španělsku, ovšem nejen ve velkých městech, ale v celé řadě menších. Infrastruktura protestů byla velmi dobře zajištěna na základě komunikace skrze sociální sítě. Největší protest se konal v Madridu, kde se na jednom z hlavních náměstí sešlo více než 25 000 převážně mladých lidí (Hospodářské noviny, 2011). Organizátorem těchto protestů byla španělská skupina Democracia Real Ya! (*Opravdová demokracie teď!*), jejímiž členy jsou mimo jiné kyberaktivisté, nebo příslušníci tehdejší pravice i levice (Antentas, 2015). Protestující se vydávali do ulic s cílem vyjádřit svou nespokojenost v oblasti ekonomické situace, kde dávali za vinu nelibou situaci hlavně politikům a bankéřům. Bojovali také za změnu, kterou by měl projít politický systém, který je založen na bipartismu a chybí rozložení názorů společnosti ve španělském Kongresu. Tyto protesty také navazovaly na protesty z jiných zemí, protože finanční krize dopadla na plno dalších států, ve kterých politici a ekonomický sektor nevhodně a neadekvátně reagovali, a tak vznikaly celosvětové nepokoje (Antentas, 2015). Protestům Indignados předchází plno jiných demonstrací a aktivistických činností, které vyjadřují nesouhlas společnosti a touhu po změně.

12. ledna roku 2014 vzniká manifest, který podepsali převážně univerzitní profesori, ale také novináři a aktivisté. Manifest s názvem Mover ficha: convertir la indignación en cambio político (*Udělat krok: přeměna pobouření na politickou změnu – oficiální překlad do češtiny neexistuje, volím tedy svá slova*), sepsala nově založená iniciativa Podemos (Hired Knaves, 2014). Manifest je jasné navázání na protestní činnosti z roku 2011 Indignados. Autoři manifestu nejsou spokojeni s politickou a ekonomickou situací a cítí potřebu zakročit. Bipartismus považují za nefunkční nejen z politického, ale i společenského hlediska – „*občani jsou kvůli politické moci necháni svému vlastnímu osudu*“ (*Manifesto, 2014*). V manifestu autoři deklarují kandidaturu iniciativy Podemos do voleb do Evropského parlamentu, které se měly konat v květnu roku 2014. V čele kandidátky má být Pablo Iglesias Turrión, který byl u celého zrodu Podemos přítomen. Potencionální úspěch ve volbách do Evropského parlamentu měl být záchranou společnosti v tomto nefunkčním politickém systému (*Manifesto, 2014*). 17. ledna 2014, pouhých 5 dní po představení manifestu, vzniká hnutí Podemos s potřebnými podpisy pro vznik v čele s univerzitním profesorem Pablo Iglesiasem (SCIRP, 2016).

Podemos následně kandiduje ve volbách do Evropského parlamentu s 54 kandidáty (Ministerio del Interior, 2014) a těší se významným výsledkům. I přestože hnutí existuje pouhých 5 měsíců, v Evropském parlamentu získávají pět europoslanců, což je čtvrtý nejvyšší počet získaných

křesel po Lidové straně (PP) s 16 křesly, Španělské socialistické dělnické straně (PSOE) se 14 křesly a levicovou koalici Izquierda plural (IP) se 6 křesly (Evropský parlament, 2014).

Hlavním sloganem Podemos je „*síla, která přeměňuje*“, což vystihuje počátky Podemos, které byly velmi rychlé a efektivní. Úspěšnost ve společnosti je měřitelná výsledky ve volbách, které měli Podemos velmi dobré.

Podemos se vydávají na cestu hnutí velmi aktivního ve španělském politickém systému. Účastní se hned dalších voleb, které se konaly 20. prosince roku 2015. Jednalo se o volby do dolní komory parlamentu a Podemos se umístili na třetím místě po Lidové straně (PP) se 123 křesly a Španělské socialistické dělnické straně (PSOE) s 90 křesly a získali 69 křesel (El País, 2015). Tyto volby znamenaly rozkolejení politické scény a naznačily narůstající rozpad politického spektra v zemi. Obě tradiční politické strany – PP i PSOE – zaznamenaly významný pokles podpory, zatímco nové politické subjekty, jako Podemos a Ciudadanos, nabraly na významu. Po volbách ale žádná ze stran neměla absolutní většinu potřebnou pro vytvoření vlády, a tak se po dlouhých měsících plných vyjednávání a pokusů o vytvoření koalic konaly předčasné volby v červnu 2016 (iDnes, 2016).

Právě před předčasnými volbami vzniká koalice Unidas Podemos, která se skládá z Podemos, levicové strany Izquierda Unida (Jednotná levice), aliance Španělské komunistické strany s menší enviromentální stranou Equo a dalších 11 subjektů (Progressive Spain, 2024). Aliance byla vytvořena velmi rychle a cílem se zdá být nebylo nic jiného než spojení voličů pro společně lepší výsledek. Předpoklady naznačovaly, že spojení s komunisty Podemos přinese značnou část nových hlasů, opak se ale stal pravdou. Strategie ale téměř ničemu nepomohla, v roce 2016 získala koalice o 139 599 méně hlasů, než Podemos sami v roce 2015 (El país, 2015). V roce 2023 koalice končí a subjekty spolupracující jakožto Unidas podemos se vracejí zpět na své samostatné dráhy (El Mundo, 2023).

Výsledky byly v červnu 2016 podobné výsledků, z roku 2015 (1. místo PP, 2. místo PSOE, 3. místo Koalice Unidas Podemos a 4: místo Ciudadanos). Posilnění lidovci ale tentokrát vládu sestavili v čele s premiérem z Lidové strany Mariano Rajoyem se slibnějšími vyhlídkami. V červnu 2018, rok před volbami do dalšího období, byla vládě vyslovena nedůvěra a vytvořila se vláda nová pod vedením Pedra Sáncheze (PSOE), kterého Podemos podpořili (El País, 2015, Seznam, 2018).

V polovině února 2019 poslanci hlasovali o vyslovení o nedůvěře vládě a vláda Pedra Sáncheze padla. Expremiér tak byl nucen vyhlásit nové volby, které se měly konat 28. dubna 2019 (ČT24, 2019). Lidovci mezitím ztráceli na své oblíbenosti, což vedlo k naprostému neúspěchu v předčasných volbách na jaře roku 2019, kde získali pouhých 66 mandátů, oproti 123 v roce 2015 (El País, 2019). Vyhráli socialisté se 122 mandáty a premiérem se stal opět Pedro Sánchez. Od voleb z roku 2015 k volbám roku 2019 se ale propadají i Podemos. Intenzivní start a rychlé tempo růstu se zpomalilo a ani vytvoření koalice s názvem Unidas Podemos s Izquierda Unida a Equo koalici nezajistilo tak dobré výsledky, jako v předchozích volbách a umístili se až na čtvrtém místě za Ciudadanos. Jedná se sice stále o velmi silnou koalici, ovšem oproti volbám v roce 2015 je citelný propad – 2015 69 křesel, 2019 v koalici 42 křesel (El País, 2019). Po těchto volbách si k sobě socialisté nenašli koaličního partnera, a tak se opět konaly další předčasné volby na podzim roku 2019 (ČT24, 2019).

V předčasných volbách z listopadu 2019 vyhrává Španělská socialistická dělnická strana (PSOE) se 120 mandáty, druhým subjektem je Lidová strana (PP) s 89 mandáty, na třetím místě je poměrně nová strana Vox s 52 mandáty a až za Vox se na čtvrtém místě nachází Unidas Podemos s 35 mandáty. To znamená další propad Podemos, tentokrát o 7 křesel v dolní komoře španělského parlamentu. V těchto volbách již PSOE svého spojence našli, stala se jím právě koalice Unidas Podemos. První hlasování o vyslovení důvěře nově sestavené vlády skončilo neúspěšně, a tak se o několik dní muselo hlasovat znovu. Podruhé se již důvěra vládě s premiérem Pedro Sánchezem vyslovila. Ovšem velice těsně, jelikož rozložení stran v parlamentu bylo po volbách stále velmi rozličné. Španělsko má tedy po dlouhých 4 letech stabilní vládu složenou z koalice, což je ovšem pro Španělsko nezvyklé, jelikož se kvůli bipartismu posledních 40 střídala u moci Lidová strana (PP), nebo Španělská socialistická dělnická strana (PSOE) (Aktuálně, 2020).

Sánchez vyhlásil na jaře roku 2023 předčasné volby, které se měly konat 23.7.2023. Uskutečnil tak z důvodu negativních výsledků PSOE v regionálních a oblastních volbách se slovy, že si Španělsko musí vybrat, koho chce mít v parlamentu (Deník referendum, 2023). Jeho obavy se staly skutečností, volby sice dopadly pro obě strany velmi těsně, ale zvítězila Lidová strana. Lídr strany ale důvěru nezískal, a po čtyřech náročných měsících v kongresu usedl na křeslo premiéra opět Pedro Sánchez s podporou od nově vzniklé koalice Sumar (iDnes, 2023).

Čtyřleté volební období mezi lety 2018 a 2023 bylo oproti minulým obdobím v podstatě stabilní, ale Podemos jsou plní zvratů. 5. května oznamuje Pablo Iglesias odchod z politiky po tom, co neúspěšně kandidoval do regionálních voleb (The Guardian, 2021). V roce 2023, kdy volební preference Podemos neustále klesají a odchod Iglesiase pro mnohé znamená úpadek levice, se v červenci formuje koalice Sumar. Součástí Sumar je více než deset subjektů, mezi nimi Izquierda Unida nebo komunisté. Jedná se o sjednocení levicových uskupení, za jehož zrozením stojí ministryně práce Yolanda Díaz (The Guardian, 2023). Součástí se stává i Podemos, jejich příchodu do koalice ale předcházely zvláštní dohady, které následovaly i po zařazení Podemos do koalice. Společné soužití ale nevydrželo dlouho, již v 5. prosince téhož roku Podemos od Sumar odchází a s nimi i 5 poslanců za Podemos, kteří se přidávají ke 3 dalším poslancům ve smíšené skupině (Electomania, 2024).

4.2. Transformace Podemos

V předchozí kapitole jsem popsala okolnosti vzniku hnutí Podemos a jeho počínání na politické scéně. Počáteční úspěch posléze vystřídal úpadek hnutí, spojení s jinými hnutími nebo stranami a rodily myšlenky na změnu. V této kapitole vysvětlím průběh celé změny. Co k transformaci hnutí vedlo, jaké pro to mělo podmínky a co se muselo změnit? Na takové otázky odpovídám právě v této části.

Vývoj Podemos byl složitým procesem, který ovlivňovalo několik faktorů. Nesmíme zapomenout na to, že prvotním důvodem pro vznik hnutí byla kritika systému, nikoliv konceptu reprezentace občanů. Sociální a ekonomická situace byla na pokraji zhroutení, schopnost vládnoucích stran reprezentovat požadavky společnosti nízká. Zakladatelé Podemos se tak chopili možnosti a dali vzniknout novému subjektu. Důležitým aspektem v celém uchopení problému je název movement party, za který se Podemos krátce po svém vzniku schovávají. Již v roce 2016, dva roky po svém vzniku a v předvolebním období do Kongresu Španělska si sociální hnutí uvědomuje svou rozpolcenost a chystá se jednat. Samotní Podemos se začínají považovat za jakýsi hybrid obou subjektů, spojení dvou směrů. Sociální hnutí lze pochopit jako entitu „z ulice“, aktivistické prostředí plné naděje a nových příležitostí, zatímco spojení s pojmem strana subjektu může dodat v očích občanů pocit instituce, stability a kontinuity. Překrytí těchto dvou konceptů tedy zajišťuje Podemos pohyb na vícero úrovních, jeví se jako něco nového a otevřeného oproti dosud vládnoucím PSOE a PP, proti kterým se původně stavěla. Pojem strana je ve Španělech dlouhodobě evokuje něco starého, jež se nechce učit

novým věcem, něco, co je od běžného člověka vzdálené a on tak necítí propojení, či alespoň souznění. I když Podemos zřídka sama sebe označuje jako stranu, společnost chápe, že se nejedná o politickou stranu v klasickém pojetí PSOE a PP. Podemos se v roce 2016 tedy prezentují jako hnutí-strana, aby byl subjekt chápán jako politická síla, která dokáže původní rozhořčení dostat do stavu politické změny na základě politických nástrojů (Manuel Cervera-Manzal, 2020).

Podemos se v tomto období nacházejí uprostřed dvou pomyslných světů a velmi dobře vědí, proč tomu tak je. Původní myšlenka hnutí byla ideální, odpovídala náladě ve společnosti a čerstvě zrozený subjekt z ní dokázal čerpat jak ve společnosti, tak v politickém systému. Zdrženlivost vůči pojmu strany, který evokuje pocit minulosti a negativní postoj k současným trendům, se postupně mění v neochotu definovat se jasně v rámci vlastní identity. I přes aktivistické a demonstrativní počátky ale Podemos potřebují dát najevo, že se vymezují od typu aktivistů, kteří se ze zásady nepodílejí na volebních procesech, nebo neprovozují jinou politickou participaci, proto pojem strana pomalu zavádějí do svého programu. Jejich stávající nejasnou polohu mezi těmito strukturami můžeme zároveň považovat jako krizi identity, kterou si Podemos mezi lety 2014 a 2016 prochází (Manuel Cervera-Manzal, 2020).

Podemos jsou na svém počátku, v období růstu a rozkvětu, ačkoliv uvnitř jim dochází, že institucionalizace je nutná a prvotní atraktivní mobilizace již překonaná. Pociťují nátlak na změnu, která jistojistě musí přijít, ale je to změna zásadní. Na jedné straně se cítí být spjati s Indignados, pobouřenými aktivisty, na straně druhé mají zájem o podílení se na státní moci, která ale vyžaduje zmírnění svého politického programu.

4.3. Změna v programu a počátek populistických rysů

V této kapitole se pokusím vysvětlit transformaci strany na základě proměny ve volebních programech. Volební programy jsou ukazatelem vývoje kterékoliv strany a Podemos není výjimkou. Změnu programu a celkového přístupu směrem k etablování se v politickém systému je ten důležitý moment, kterým ve své práci zkoumám. Lze k němu připojit pro Podemos i zásadní rok 2016, kdy je přerod v intenzivním tempu. Podle Roberta Michelse je pro sociální hnutí přetvoření do formální organizace nevyhnutelné, aby mohli nadále dosahovat svých cílů a také oslovit co nejvíce voličů (Kruszewska, 2016). Za prvotní program lze považovat již manifest z roku 2014, který byl sepsán jako programové sdělení a základový text, který

vysvětloval zrod hnutí Podemos a jejich pocity v rámci tehdejší situaci. Text je ponořený do emocí nespokojenosti, společenské deprese a nutkání vytvořit změnu. Pojmenování manifestu Mover Fichas (Udělat krok) je tedy příznačný. Manifest viní Španělskou vládu z neschopnosti, otupělosti a chaosu. Nebojí se volit slova jako autoritářský režim, volají po lidové mobilizaci. Cílem je spojit prosté občany s možností podílet se na tvorbě politiky, vytvoření platformy společné komunikace. V manifestu je cítit potřeba vyjádření, touha po změně, antisystémové prvky a formulace sociálního hnutí. Styl, jakým je text napsaný, je hodně osobní, emotivní, snaží se podchytit čtenářovy občanské a společenské názory a pracovat s nimi. Na rozdíl od volebních programů z dalších měsíců a let je manifest podstatně emotivnější, klade důraz na člověka jako jedince, který je součástí nefungující španělské společnosti a vyvolává urgenci něco ihned začít dělat. Manifest se skládá z 10 bodů, v každém bodě je popsána situace, kterou chtějí Podemos změnit. Manifest je poměrně krátký, a tedy není moc prostoru na parafrázi, zároveň mi přijde důležité mít body popsané velmi stručně, abychom následně viděli rozdíly v bodech s volebními programy.

1. Vyjadřují potřebu zapojení občanů na podílení se na tvorbě politiky. Hovoří o znárodnění bankovního sektoru, volají po občanském auditu dluhů, aby měl občan přehled a možnost sledovat či se podílet na jeho správě.
2. Podporují Katalánsko v jeho snaze o samostatnost, avšak zároveň naznačují podporu jeho setrvání jako nedílné součásti Španělska.
3. Podpora sociální sféry, zasazují se o adekvátní mzdy a důchody a progresivní daň.
4. Podpora důstojného bydlení, zařazení výstavbu bytů do programu a nastolit dostupné nájemné.
5. Odmítají jakoukoliv formu privatizace veřejných služeb a společných statků, jako je veřejné školství, zdravotní systém, nebo kultura.
6. Odmítají jakoukoliv formu znevažování žen a jejich těl, profilují se ve feministických myšlenkách, jsou zastánci názoru, že je na ženě samotné, jak se svým tělem bude nakládat, například jestli chce podstoupit interrupci, či nikoliv.
7. Podporují znárodnění energetických firem za účelem jejich kontroly dodržování pravidel zelené energetiky.
8. Odmítají rasismus, dále jakékoliv jiné diskriminace vůči cizincům a volají po rovnosti všech.
9. Odmítají vojenské intervence a podporují odchod z NATO.
10. Zasazují se za transparentnost, svobodu demokracie a zapojení občanů do státní správy.

Po vydání manifestu, ve kterém Podemos oznámili svou kandidaturu do voleb do Evropského parlamentu, přichází vydání programu pro volby do dolní komory parlamentu v roce 2015. Ty se konaly v prosinci. Tento program strany Podemos do voleb do Kongresu v roce 2015 obsahoval rozsáhlou paletu politických priorit a strategických cílů, které se týkaly různých aspektů společenského i ekonomického života.

1. Zvýšení boje proti korupci a zavedení mechanismů transparentnosti ve veřejné správě.
2. Posílení sociální spravedlnosti a zmenšení rozdílů v přístupu k zdravotní péči, vzdělání, zaměstnanosti a sociálnímu zabezpečení.
3. Přeorientování fiskální politiky směrem k progresivnímu zdanění a dosažení vyšší úrovně daňové spravedlnosti.
4. Posílení veřejného sektoru a zajištění stability ve veřejných službách.
5. Podpora rozvoje malých a středních podniků a implementace opatření na podporu zaměstnanosti a hospodářského růstu.
6. Ochrana životního prostředí a zvýšení investic do obnovitelných zdrojů energie.
7. Podpora participativní demokracie a rozvoj mechanismů pro zvýšení politické účasti občanů.
8. Obrana práv menšin a zajištění ochrany lidských práv.

Toto jsou pouze hlavní body volebního programu, kterými se strana Podemos zavázala během voleb do Kongresu v roce 2015. Každý z těchto bodů obsahoval konkrétní politické strategie a opatření, která strana plánovala realizovat v případě vítězství ve volbách a nástupu do vlády (Podemos, 2015).

V programu z roku 2015 můžeme pozorovat umírnění, razantní názory a postoje z dob vytváření manifestu a voleb do Evropského parlamentu jsou sice hluboce zakořeněné a lze je v textu stále cítit. Je ale znát jistá ustálenost, program je sjednocení promyšlených strategií, které mohou působit jako něco, co se snaží hrát na všechny strany. Podpora všech a ideální svět pro všechny. Podemos se s tímto programem řadí mezi různorodá hnutí, zahrnující široké spektrum politických přesvědčení od extrémní pravice po radikální levici, ostře kritizují politické a mediální instituce a navrhují nové, participativní i populistické přístupy k občanství, občanským aktivitám a strukturám organizace společnosti. Faktory sepsané v Manifestu přímo navazují na pozdější restrukturalizaci Podemos, která byla uskutečněna za cílem formovat se

na stranické úrovni (Manifesto, 2014). Stále se klade velmi výrazný důraz na reprezentaci lidu nikoliv většinou, ale lidem samotným (Podemos, 2015). V této fázi vývoje Podemos lze již pozorovat prvky populismu, které definuje Seguí a další teoretici, o tom ale až později (Seguí, 2017).

Následuje rok 2019 a s ním přichází další volby, kterých se Podemos účastní. Jejich volební program silně odkazuje na program z roku 2015 pro volby do Kongresu konané 2015 a později i. 2016 po nesložení vlády (Podemos, 2019). Program sice mají nový, ale není v něm nic zásadně nového, co by jakkoliv ovlivňovalo jejich ideologický přístup, nebo výrazně měnilo politické postoje.

4.4. Podemos se mění, teoretické přístupy k tranzici

Jaký je tedy přístup Podemos k jejich přerodu? Jak se chovají a jak to vypadá? V chování Podemos spatřuji prvky populismu, je tomu opravdu tak? Stává se z Podemos populistická strana, která má zajistit blahobyt v celé zemi, silně se stavět proti institucím a zároveň působit jako uvolněné hnutí, se kterým není těžké být jako člen společnosti za jedno? Na to ve svém článku odpovídá doktor práv Alfredo Ramírez Nardiz, který zkoumá, zdali na subjekt Podemos lze nahlížet jako populistický. Nejprve vysvětlím Nardizovu definici populismu, která je aplikovatelná na Podemos. Podle něj se populismus vyznačuje cílem stát se alternativou k liberální demokracii a využití lidu jako hlavního rozhodovacího nástroje (Nardiz, 2023). Provádí čtenáře všemi aspekty, které s jeho definicí populismu korespondují a vyvozuje závěr, že Podemos jsou populisty na základě 8 faktorů. Stručně tyto faktory vysvětlím, abych mohla Nardizovu teorii na Podemos aplikovat.

Prvním faktorem je vůdce. Jeden hlavní vůdce je typickým znakem populismu, v případě Podemos Pablo Iglesias. Charismatická osoba, která reprezentuje lid. Faktorem číslo dva je rozdělení společnosti na „dobré lidi“ – lid, a „nepřátele“ – politická elita. Zásadní rétorika Podemos již od Indignados. Třetí kapitola popisuje nepřitele. Za čtvrté odmítání liberálních prvků demokracie. Populismus se staví proti spojení demokracie s liberalismem a spíše preferuje myšlenku neliberálních demokratických modelů, což se projevuje jeho nepřátelským postojem k institucím liberální demokracie. Když se populismus dostane k moci, často dochází ke konfliktům s legislativní a soudní mocí o kontrolu, a populismus se snaží ovládnout tyto instituce z pozice výkonné moci. Od roku 2015, kdy se poprvé Podemos dostali na půdu

španělského Kongresu, trvalo 4 roky, než se ustanovila pevná vláda s důvěrou. Důvodem samozřejmě nebyli jen pobouření a nespokojení Podemos, ale v dosud bipartním systému takový vývoj není běžný. Pátý faktor je stavění emocí nad rozum. Jak už bylo řečeno, populistická strana se odkazuje na lid, prostý lid, nikoliv intelektuální jednotlivce. Staví svou rétoriku na tom, co vědí a cítí běžní občané, nikoliv elity. Šestý faktor Nárdiz formuluje jako odpor ke globalizaci a xenofobii, tento aspekt lze ale na Podemos aplikovat jen částečně (Nárdiz, 2023). Zasazují za rovná práva všech, za přijetí uprchlíků i za volnou migraci (Podemos, 2015). Podemos kritizují globalizaci z důvodu omezení práva občana, snížený přístup k práci a oslabení demokratické struktur ve prospěch mezinárodního kapitálu. S ohledem na tyto charakteristiky, které jsou typické pro populistické strany, je tedy možné Podemos mezi populistické subjekty zařadit (Nárdiz, 2015).

Podle Bécquera Seguína se ale nejedná čistě o populismus jako takový, jaký ho známe z prostředí evropského, amerického, nebo jihoamerického kontinentu (Weiner, 2018). Tradičně je populismus spjat s pravicovým smýšlením a faktory, které jsem popsala výše. Levice je ale od pravice odlišná, liberalismus, ke kterému se pravice připojuje, je na levé straně spektra poněkud jiný. Podle Seguína jsou doposud formulované koncepty populismu šité na míru pravicovým hnutím či stranám a vůči této přímé spojitosti se vymezuje. Tvrdí, že významná je pro levicový populismus změna formulace demokratických postupů. Tuto přeformulaci nazývá populistickým proceduralismem. Seguín tak úplně nesouhlasí s novými teoriemi, které ačkoliv se snaží popsat i levou část politického spektra, stále podle něj nejsou dostačující a například na Podemos nebo Syrizu se nedají aplikovat. Ve své analýze fenoménu levicového populismu se jej snaží prosadit jako přitažlivý, jako něco, co nemusí společnost mít nutně spojeno s negativní konotací, a proto mu chce dát větší prostor pro pochopení. Starým, ale i novým teoriím totiž chybí jeden zásadní aspekt, kterým je cíl subjektů reforma institucí, a právě oněch demokratických postupů, ve snahách o reformy vidí touhu instituce zlomit a může nastat delegitimizace těchto hnutí a stran (Urbinati, 1998, cit. Podle Sequína 2017). Zatímco nové teorie populismu jsou schopny poskytnout vysvětlení pro přitažlivost pravicové varianty populismu, nedaří se jim adekvátně vysvětlit fenomén levicového populismu. Je zjevné, že levicový a pravicový populismus se od sebe liší v ideologických, organizačních, etických a dalších aspektech. Tím pádem teorie, které nerozlišují mezi těmito dvěma variantami populismu a považují je za esenciálně nediferencované, většinou odhalují více o postojích a přesvědčeních samotných teoretiků než o samotném objektu analýzy, tedy o populismu. Seguín ve svém textu formuluje definici, pro kterou jsou Podemos relevantní. Proceduralismus v rámci

levicového populismu představuje způsob, jakým strany jako Podemos usilují o změnu demokratických postupů. To zahrnuje podporu kolektivního rozhodování, zvýšení účasti občanů a prosazování rovnostářských principů. Cílem je nejen přeformovat interní strukturu strany, ale také ideálně rozšířit tyto principy na celou společnost. Populismus v tomto smyslu neznamená pevně stanovenou ideologii, ale spíše taktický přístup k získání volební podpory (Seguín, 2017).

Tyto hlediska přímo navazují na pozdější restrukturalizaci Podemos, která byla uskutečněna za cílem formovat se na stranické úrovni (Manifesto, 2014).

5. Podemos a jejich návaznost na movement party

Ráda bych v této kapitole zřetelně vymezila proces rutinizace a institucionalizace strany, který ve svém textu uvádím. Vzhledem k tomu, že téma mé práce je s oběma procesy úzce spojeno, je nutné jej definovat.

Klíčovou součástí institucionalizace strany je tvorba předpisů a pravidel, takový proces označujeme jako rutinizaci. Rutinizace je zásadním krokem, který formuluje vnitřní systém v organizaci. Proces by měl zajistit předvídatelné a efektivní postupy uvnitř organizace, podle kterých se členové mohou řídit. Vytváří se pravidla, která zajišťují systematické fungování. V praxi se může jednat například o administrativní pravidla nebo zavádění každodenních procedur jako je interní komunikace nebo schůzky (Nachman, 2023).

Institucionalizaci lze považovat za proces, při kterém strany přeměňují svou nejasnou organizaci na konzistentní přístupy ke společenské mobilizaci a ukotvují svou vnitřní organizaci jakožto přechod z rutinizace k institucionalizaci (Bértoa, 2021). V rámci procesu dochází ke stabilizaci subjektu a ten se stává etablovaným na politické scéně. Movement party lze podle definice Kitschelty (2006, cit. podle Nachmana, 2023) považovat za přechodnou fázi mezi hnutím a stranou, a tedy institucionalizace je klíčovým faktorem, který musí proběhnout. Jak jsem již v předchozí kapitole vysvětlila, Podemos si takovýmto procesem procházelo. Pokud tedy movement party může existovat jen za předpokladu, že si prochází jistým přerodem zvaným institucionalizace, Podemos svým vývojem dávají najevo, že se mezi movement parties řadí taktéž. Někteří autoři a většina španělských, anglických i českých médií se o Podemos již od svého vzniku vyjadřují jako o straně, aniž by rozlišovali jejich organizaci, struktury a přístup.

Pro chápání běžného pozorovatele politické scény může být tedy vcelku obtížné definovat rozdíl mezi movement party, stranou nebo hnutím.

Podle Nachmana lze movement parties rozdělit do dvou skupin, krátkodobé a dlouhodobé). Krátkodobá hnutí se vyznačují krátkodobým působením na politické scéně ve smyslu podílení se na tvorbě veřejné politiky. Neznamena to však, že se před etablováním nepodílela na společenském diskurzu například jako nezisková organizace, protestní skupina nebo lobbistická skupina. Jsou to movement parties nové, které nedisponují hluboko zakořeněnou vnitřní strukturou a organizací, či předvídatelností. Tranzice do politické strany může díky dočasnému statusu a nestabilitě být náročná kvůli nenastoleným pravidlům a nedokonalé orgnizaci. Dlouhodobé subjekty jsou charakteristické tím, že se pohybují v politickém prostředí již dlouho, proces rutinizace i institucionalizace je do jisté míry ukončen a jedná se o etablovaný politický subjekt. Přechod dlouhodobých hnutí do stran je méně bouřlivý, vyznačují se stabilitou, předvídatelností a jejich dlouholeté zkušenosti jim pomáhají ve trvalém a pevném fungování (Nachman, 2023).

Podemos se řadí na základě svých charakteristik, které jsem v předchozí kapitole popsala, do kategorie krátkodobých movement parties. Pozorujeme u nich totiž nedávný vznik a posléze pokusy o rutinizaci a institucionalizaci. Vzhledem k tomu, že Podemos v rejstříku španělských stran existují až od roku 2014, nebyl prostor na dlouhodobý vývoj a promyšlený proces nastolování vnitřní organizace. Potýkali se s organizačními problémy a dysfunkcí kvůli nedostatku rutinizace. I když měla silnou voličskou základnu a raný volební úspěch, její neformální a minimální struktury vedly k problémům při institucionalizaci.

Movement parties na základě tohoto rozčlenění čelí rozdílným způsobům rutinizace a institucionalizace, což je může ve svém působení zásadně ovlivnit. Dlouhodobé a krátkodobé movement parties se nachází ve stejný moment v jiných stádiích svého vývoje, a proto je při nahlížení na ně zásadní brát tyto rozdíly v potaz. Podemos se řadí do těch krátkodobých, jsou tedy v rutinizaci časově oslabení oproti například Lidové straně nebo socialistům, kteří již mají tento proces dávno za sebou. Za posledních 14 let se různí autoři snaží zachytit situaci, která vzniká na pomezí volební a protestní aspirací jednotlivých subjektů. Část autorů přijala Kitscheltův přístup k movement party jako přechodný model mezi hnutím a stranou s nejasnými hranicemi, který má dočasné působení. Movement parties tedy podle Kitschelta nepředstavují dlouhodobě si počínající projekt, nýbrž přechodný subjekt, který se nejspíše brzy

stane plnohodnotnou politickou stranou. Pokud tato hnutí dosáhnou svého cíle, tedy volebního úspěchu, podle Kitschelta optimalizují svou základnu a rozšíří své volební programy o obecnější témata (Kitschelt, 2006, cit. Podle Nachmna, 2023). V momentě, kdy tento úspěch nastává, vyvstává otázka, zda si tyto subjekty dokážou najít stabilitu a kontinuitu na politické scéně. Tu ve své práci zodpovídají Borbáth a Hutter, podle kterých je nově vytvořený profil bývalých hnutí možným stabilním kandidátem do participativní demokracie (Borbáth, Hutter, 2021). Movement party vytváří nový, alternativní prostor, který lze považovat za možnost tvořit nové struktury a změnu. Movement party vytvářejí nový a alternativní prostor. Tento prostor lze považovat za možnost pro tvorbu nových struktur a změn. Je to přechodná forma jejich působení, která představuje tranzici. Mají rozmazané hranice a nejasné uchopení, což vytváří nový pojem.

Podemos se snaží myšlenky původních Indignados zachovat a přetransformovat do formy, která bude mít volební a politickou sílu. Lze je považovat pouze za politický nástroj, který nese původní myšlenku, ovšem k počáteční revolucionářské tezi mají kvůli své institucionalizaci daleko. Za 13 let od doby, kdy ještě nenesli název Podemos, se ukázali v několika různých podobách. Prvotní protesty a demonstrace vystřídala mobilizace a vznik hnutí, kandidatury do Evropského parlamentu, následně do španělského parlamentu. Utváření koalic, proměna na politickou stranu, přítomnost u vlády. Podemos využívají své historie a organizačních schopností, čemuž měli možnost se velmi dobře naučit (Weiner, 2018).

Nový koncept je pro plno autorů složité definovat a někam zařadit, teoretických zdrojů je velmi málo a movement parties jsou stále na začátku svého ukotvení. Je tedy náročné koncept propojit s Podemos a zpevnit myšlenku ve svém textu. I přes to bych ráda přiblížila jeden z pohledů, jak lze nahlížet na movement party v širším slova smyslu. Pokud chci vytvořit souvislost mezi sociálním hnutím a konceptem, kteréhož součástí samo sociální hnutí je, je zapotřebí nahlížet na problém z několika hledisek. Vývoj Podemos a jejich transformaci, kterou demonstrovali na španělské scéně, jsem důkladně popsala. V tomto odstavci bych ráda představila myšlenku politologa B. Guy Peterse a Manuela Cervera-Manzala, jehož pohled na proces utváření politiky je pro spojení movement party a Podemos klíčový. Podle B. Guy Peterse politické řízení lze přiřadit do vertikální a horizontální polohy. Správa státu je definovaná komunikací a propojením mezi jednotlivými aktéry na stejné horizontální úrovni, anebo právě aktéry na různých úrovních vertikálního měřítka. Můžeme tedy proces řízení chápat jako formální, ale i

neformální komunikaci mezi jednotlivými aktéry na různých úrovních, přičemž správa není vázaná na jednotlivé aktéry, ale jejich propojení (B. Guy Peters, 2012).

Sociolog Manuel Cervera-Manzal ve svém textu (2020) o vývoji Podemos poukazuje spíše na vertikální pohyb, kdy se z aktivistického hnutí stává institucionalizovaná strana, a tedy stoupá po mocenské lince směrem nahoru. V roce 2014 již sociální a ekonomický konflikt (kvůli kterému Indignados vzniká) již začíná upadat a Podemos vidí příležitost v pokračování v boji na politické institucionální scéně. Aktivistická skupina Indignados se mobilizuje a formuje se sociální hnutí Podemos. Když Podemos vznikalo, jeho zástupci se snažili vyhnout spojení s tradiční politikou a místo toho se stalo participativní metodou, která klade důraz na horizontální organizaci. Pro dosažení tohoto cíle byly vytvořeny "okruhy" - skupiny, které nejsou ovládány centrální mocí, ale spojují myšlenky občanů a návrhy, jež tvoří základ pro politické kampaně a volby.

V současné době ale Podemos čelí značným výzvám. V posledních letech hlavní představitel opustil svou funkci i stranu a ve sněmovně mají 5 poslanců. Navzdory těmto výzvám zůstává Podemos klíčovým hráčem v širší levicové politické scéně Španělska. Současná vůdkyně Podemos, Ione Belarra, pokračuje v prosazování progresivní agendy strany. Popularita Podemos však výrazně poklesla od jejího vrcholu a nyní strana čelí úkolu znovu získat důvěru voličů a vliv v koaliční vládě vedené Španělskou socialistickou dělnickou stranou (PSOE) a Sumar (Politico, 2021).

Limity výzkumu

V průběhu vypracování bakalářské práce jsem narazila na určité limity svého výzkumu, které ovlivňují výsledek mé práce. Ráda bych přiblížila, o které limity se jednalo a jakým způsobem zasáhly do mých výstupů.

Vzhledem k tomu, že jsem si pro svou práci vybrala poměrně hodně nové téma, bylo pravděpodobné, že nebude existovat mnoho studií, které se budou zabývat mými tématy v oblastech, které jsou pro mou práci klíčové. Hnutí Podemos vzniklo v roce 2014, koncept movement party definoval jako první Kitschelt v roce 2006. I přes tuto realitu jsem byla odhodlaná vytvořit vlastní výzkum, který tento koncept s konkrétní stranou propojí. V případě Podemos jsem našla plno zdrojů, které mi ve výzkumu pomohly a kvůli kterým jsem mohla

popsat celý vývoj strany a prostudovat transformaci z několika hledisek. Již existující literatury nejen o movement party, ale hlavně o propojení s Podemos na základě strukturované definice, na kterou bych mohla svou teorii plně ukotvit, téměř nejsou. Proto část mého výzkumu, která se zabývá propojením s Podemos a movement party, považuji spíše jako studii poskládanou z několika dostupných kapitol, které jsem zapracovala do své práce a na kterou je možné navázat.

Závěr

Práce byla soustředěna na vývoj hnutí Podemos, subjektu, jehož kategorii jsem se snažila ve své práci určit. Podemos předcházeli levicoví aktivisté, kteří v roce 2011 zformovali iniciativu Indignados a prováděli demonstrace a protesty po celém Španělsku. Vymezovali se vůči úsporným opatřením iniciovaných vládou jako důsledek ekonomické krize, celkové ekonomické situaci, nebo zastaralému systému, kde již přes 30 let vládou střídající se lidovci a socialisté. Cílem práce bylo identifikovat a pochopit faktory ovlivňující vývoje hnutí, které se v průběhu své existence pohybovalo mezi sociálním hnutím a politickou stranou. Právě tento rozkol mezi kategoriemi, kam Podemos zařadit a z jakého důvodu, jsem měla za cíl rozřešit. Postupně měnící se přístup hnutí k institucím, strukturám, volbě slov jak v programech, tak veřejném vyjadřování, či razantnosti při kritice systému byl právě ten moment, ke kterému jsem ve své práci chtěla dojít. Navazujícím cílem na přerod hnutí Podemos bylo určit, zda se Podemos neřadí spíše do kategorie movement party, pojem, který jsem ve své práci také přiblížila.

Ve svém výzkumu jsem se snažila odpovědět na tři výzkumné otázky. První hlavní a druhá vedlejší otázka se táže na průběh procesu přerodu Podemos, na významná hlediska transformace a na klíčové momenty, kterými si Podemos při své tranzici prošli. Z analýzy vyplývá, že mezi hlavní momenty, které lze k přerodu přiřadit, patří proces institucionalizace a rutinizace definovaný Bértou a Nachmanem. Podemos se v průběhu své existence proměňovali kromě institucionalizace také ve svém vyjadřování a celkovém profilu. V této oblasti jsem narazila na prvopočátky populismu u Podemos, kdy lze pozorovat postupnou ztrátu image protestního sociálního hnutí a spíše snahy o etablování se na politické scéně. Podemos naráží na situace, kdy je zjevné, že se rozhodují mezi zachováním tváře Indignados a vytvořením levicové klíčové strany v parlamentu. Má studie naznačuje, že Podemos volí v pozdějších letech od svého vzniku variantu strany, kdy se obraz hnutí mění ke klasičtější straně, která se

již více podobá svou strukturou a organizací k ostatním stranám ve španělském systému. Ovšem nejsou si v tomto rozhodnutí nijak zásadně jistí. Její kritici ale tvrdí, že strana postupem času ztratila svůj původní horizontální charakter a přijala tradiční struktury podobné těm velkým stranám (La Nueva España, 2014).

V tento moment se první dvě zodpovězené otázky prolínají s druhou hlavní výzkumnou otázkou, která si dává za cíl zodpovědět na to, zdali spolu Podemos a pojem movement party jakkoliv souvisí. Již přes zmíněný nedostatek literatury jsem se pokusila movement party a jeho spojitost s Podemos určit. Na základě mého výzkumu lze soudit, že Podemos do konceptu movement party zařadit lze, pokud se na koncept díváme jako Kitschelt ve své definici z roku 2006. V takový moment se totiž jedná o přechodnou kategorii, kdy se z hnutí stává strana pomocí institucionalizace a tvoření si své reputace. Teorie od Cervera-Manzala naznačuje změnu od horizontálního pohybu po mocenské line v politickém systému k vertikálnímu. Z toho vyplývá další souvislost, přičemž movement party se řadí k přechodné kategorii podle aspiraci k ovládnání a moci.

Summary

The work focused on the development of the Podemos movement, an entity whose category I aimed to determine in my study. Podemos was preceded by left-wing activists who formed the Indignados initiative in 2011 and carried out demonstrations and protests throughout Spain. They opposed the austerity measures initiated by the government as a result of the economic crisis, the overall economic situation, and the outdated system where conservatives and socialists alternated in power for over 30 years. The goal of the work was to identify and understand the factors influencing the development of the movement, which oscillated between a social movement and a political party during its existence. This division between categories—where to place Podemos and why—was what I aimed to resolve. The gradually changing approach of the movement towards institutions, structures, choice of words in programs and public expressions, and the intensity of their system critique was the moment I wanted to reach in my work. A follow-up goal regarding the transformation of the Podemos movement was to determine whether Podemos fits into the category of a movement party, a concept I also introduced in my work.

In my research, I sought to answer three research questions. The first main and the second secondary question inquire about the process of Podemos' transformation, the significant aspects of this transformation, and the key moments that Podemos went through during their transition. The analysis shows that the main moments that can be attributed to this transformation include the processes of institutionalization and routinization as defined by Bérta and Nachman. Over the course of its existence, Podemos transformed not only through institutionalization but also in its expressions and overall profile. In this area, I encountered the early stages of populism in Podemos, where a gradual loss of the image of a protest social movement and efforts to establish itself on the political scene can be observed. Podemos faces situations where it is evident that they are deciding between maintaining the face of Indignados and creating a key left-wing party in parliament. My study suggests that in the later years since its inception, Podemos opts for the party variant, where the image of the movement changes to a more classic party that structurally and organizationally resembles other parties in the Spanish system. However, they are not entirely certain about this decision. Its critics argue that the party has gradually lost its original horizontal character and adopted traditional structures similar to those of the major parties (La Nueva España, 2014).

At this moment, the first two answered questions overlap with the second main research question, which aims to answer whether Podemos and the concept of a movement party are related. Despite the mentioned lack of literature, I attempted to determine the connection between movement parties and Podemos. Based on my research, it can be concluded that Podemos can be categorized as a movement party if we look at the concept as Kitschelt defined it in 2006. In this case, it is a transitional category where a movement becomes a party through institutionalization and building its reputation. Cervera-Manzal's theory suggests a shift from horizontal movement along the power line in the political system to a vertical one. This implies another connection, as movement parties belong to a transitional category according to their aspirations for control and power.

Použitá literatura

Knihy a odborné články

ANTENTAS, Josep Maria. 2015. Spain: the indignados rebellion of 2011 in perspective. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/0023656X.2015.1029813?needAccess=true&role=button>

CROTTY, William J., KATZ, Richard S., 2005. Handbook of Party Politics. [cit. 2024-04-16]. ISBN: 9781446206812 Dostupné z: <http://digital.casalini.it/9781446206812 - Casalini id: 4912071>

HUCKSHORN, Robert Jack, 2008. Political Parties in America. [online]. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: https://books.google.cz/books/about/Political_Parties_in_America.html?id=gIMvAAAAYAAJ&redir_esc=y

KOUKI, Hara. GONZÁLES, Joseba Fernández. 2018. Syriza, Podemos and Mobilizations Against Austerity: Movements, Parties or Movement-Parties? Research gate. [Online] © 2018 *researchgate.net*

KRUSZEWSKA, Dominika, 2016. Social Movements and Political Parties. [online]. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: https://projects.iq.harvard.edu/files/mobilized_contention/files/movementsandparties.pdf

MERCEA, Dan. MOSCA. Lorenzo, 2021. Understanding movement parties through their communication. Taylor and Francis online. [Online] © 2021 *tandfonline.com*

NACHMAN, Lev, 2023. Routine Problems: Movement Party Institutionalization and the Case of Taiwan's New Power Party. In: Research gate [online]. [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/369266743_Routine_Problems_Movement_Party_Institutionalization_and_the_Case_of_Taiwan's_New_Power_Party

NÁRDIZ, Alfredo Ramirez, 2023. Sobre el pensamiento político de Podemos y Vox¿Son populistas? In: Dialnet [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8979198>

NOHEL, Petr, 2022. Role ženy a její vývoj v evropském nástupnickém právu. In: Univerzita Karlova, 2022[online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/11024/PHS_52_3_0035.pdf

PAVÍA, Jose. BODOQUE, Anselm. MARTÍN, Joaquín. 2016. The Birth of a New Party: Podemos, a Hurricane in the Spanish Crisis of Trust. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=70732>

PETERS, B. Guy, PIERRE, Jon, SORENSEN, Eva, TORFING, Jacob, 2012. Horizontal, vertical, and diagonal governance. In: Oxford academic, 2012. . [online]. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/book/10035/chapter-abstract/157450220?redirectedFrom=fulltext>

TARROW, Sidney. MEYER, David S. 1998. the Social Movement Society. [online]. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=D5_kahOwxaEC&printsec=frontcover&dq=movement+and+parties+tarrow&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=movement%20and%20parties%20tarrow&f=false

URBINATI, Nadia. 1998. “Democracy and Populism,” *Constellations* [online]. [cit. 2024-04-22]. Dostupné z: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-8675.00080?saml_referrer

WEINER, Richard R., 2018. Podemos as a Movement Left Party. In: rESEARCH GATE, 2018 [online]. [cit. 2024-04-22]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/325652408_Podemos_as_a_Movement_Left_Party

Elektronické zdroje

AKTUÁLNĚ.CZ, 2020. Španělsko bude mít novou vládu, Sánchezova koalice těsně získala důvěru. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/spanelsko->

[bude-mit-novou-vladu-sanchezova-koalice-tesnezisk/r~6107bed2315211ea9b40ac1f6b220ee8/](https://www.who.governs.eu/party-systems/party-institutionalization/)

BÉRTOA, Casal F., 2021. Database on WHO GOVERNS in Europe and beyond, PSGo. [online]. [cit. 2024-04-21]. Dostupné z: <https://whogoverns.eu/party-systems/party-institutionalization/>

BORBÁTH, Endre, Hutter, Swen, 2021. Protesting Parties in Europe: A comparative analysis. In: Sage journals, 2021. [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1354068820908023>

CERVERA-MANZAL, Manuel, 2020. Podemos: A “Party-Movement” in Government. In: Jacobin, 2020 [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://jacobin.com/2020/01/podemos-party-social-movement-pablo-iglesias>

CONGRESO DE LOS DIPUTADOS. Functions of the Congress of Deputies. [online]. [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: <https://www.congreso.es/en/cem/func>

CUNNING HIRED KNAVES, 2014. Podemos – translated manifesto. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://hiredknaves.wordpress.com/2014/01/20/podemos-translated-manifesto/>

ČT24, 2019. Španělsko čekají další předčasné volby. Konat se budou v listopadu. In: Česká televize, 2019 [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/spanelsko-cekaji-dalsi-predcasne-volby-konat-se-budou-v-listopadu-59951>

ČT24, 2019. Španělský premiér po neshodě nad rozpočtem vyhlásil předčasné volby. In: Česká televize, 2019 [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/spanelsky-premier-po-neshode-nad-rozpoctem-vyhlasil-predcasne-volby-67533>

EL MUNDO, 2023. Podemos e Izquierda Unida recuperan las siglas y dejan Unidas Podemos. In: El Mundo.com, 2023 [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://www.elmundo.es/espana/2023/01/22/63cbe4a6fc6c830d158b4586.html>

EL PAÍS, 2015. Resultados electorales en total España. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://resultados.elpais.com/elecciones/2015/generales/congreso/index.html>

EL PAÍS, 2016. El día en que Pablo Iglesias estrenó Twitter con Íñigo Errejón. In: El país, 2016 [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: https://elpais.com/politica/2016/03/21/actualidad/1458585116_534219.html

ELECTOMANIA, 2023. Podemos rompe con Sumar y pasa al grupo mixto. [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://electomania.es/podemos-rompe-con-sumar-y-pasa-al-grupo-mixto/>

EUROPEAN PARLIAMENT, 2014. Results of the 2014 European elections [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/en/country-results-es-2014.html>

EVROPSKÁ UNIE. Španělsko. In: Evropská unie.cz. [online]. [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/spain_cs

HISTORIA ELECTORAL, 2024. Alianza Popular / Partido Popular [online]. [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: <https://www.historiaelectoral.com/pp.html>

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 2011. Španělé vyšli masově do ulic. Tisíce mladých kritizují úspory a nezaměstnanost. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://zahranicni.hn.cz/c1-51901000-spancele-vysli-masove-do-ulic-tisice-mladych-kritizuji-uspory-a-nezamestnanost>

iDNES, 2016. Španělské volby vyhráli lidovci. Hrozí pokračování patové situace. In: iDnes, 2016 [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/parlamentni-volby-ve-spanelsku-vyhrali-lidovci.A160626_205139_zahranicni_fka

iDNES, 2023. Čtyřměsíční španělské šachy skončily, Sánchez je premiérem, prošel o tři hlasy. [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/spanelsko-vlada-pedro-sanchez-volby-parlament-vysledky-hlasovani.A231116_132557_zahranicni_ihal

JEDLIČKA, Petr, 2023. Předčasné volby ve Španělsku skončily patem, dost možná budou další. In: Deník referendum, 2023. [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/35446-predcasne-volby-vespanelsku-skoncily-patem-dost-mozna-budoudalsi>

LA NUEVA ESPAÑA, 2014. Así nació Podemos: cinco momentos clave en su éxito. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://www.lne.es/espana/2014/11/15/nacio-cinco-momentos-clave-exito-19921228.html>

MINISTERIO DEL INTERIOR, 2014. Candidaturas proclamadas. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <http://elecciones.mir.es/europeas2014/web/europeas2014/29-proc-podemos.html>

PARTIDO POPULAR, 2024. Historia. In: Partido Popular.es. [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://www.pp.es/conocenos/historia>

PARTIDO SOCIALISTA OBRERO ESPAÑOL, 2024. CONÓCENOS | HISTORIA. [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://www.psoe.es/conocenos/historia/>

PODEMOS, 2015. Queremos, sabemos, podemos. Un programa para cambiar nuestro país. [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://servicios.lasprovincias.es/documentos/Programa-electoral-Podemos-20D-2015.pdf>

POLITICO, 2021. Spain's Podemos elects Belarra as new leader. [online]. [cit. 2024-07-20]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/spains-podemos-elects-belarra-as-new-leader/>

PROGRESSIVE SPAIN, 2019. POLITIFILE: Unidas Podemos ~ United We Can. In: Progressivespain.com [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://progressivespain.com/politifile-unidos-podemos-united-we-can/>

SEZNAM ZPRÁVY, 2018. Rajoy po postu španělského premiéra opouští i funkci předsedy Lidové strany. In: Seznam.cz, 2018 [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rajoy-po-postu-spanelskeho-premiera-opousti-i-funkci-predsedy-lidove-strany-48613>

SCHORM, Vít, 2002. Senát španělského království. In: Senát parlamentu České republiky [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=50311&id_var=42698

THE FINNISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS, 2015. The rise of the Podemos party in Spain > An upcoming enfant terrible in Europe?. [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <https://www.files.ethz.ch/isn/188379/comment3.pdf>

THE GUARDIAN, 2021. Pablo Iglesias leaves Spanish politics, ‘very proud’ of Podemos legacy. [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2021/may/05/pablo-iglesias-leaves-politics-podemos-spain>

THE GUARDIAN, 2023. Spain’s ruling socialists and leftwing alliance sign coalition deal. [online]. [cit. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/24/spains-ruling-socialists-and-leftwing-alliance-sign-coalition-deal>

TRATARDE, 2011. Mover ficha: convertir la indignación en cambio político [online]. [cit. 2023-01-14]. Dostupné z: <http://tratarde.org/wp-content/uploads/2014/01/Manifiesto-Mover-Ficha-enero-de-2014.pdf>